

Screening op huidkanker (III)

Een melanoom, basaalcelcarcinoom en plaveiselcelcarcinoom zijn drie vormen van huidkanker die je in jouw instituut tegen kunt komen. En alle drie kunnen ze op goedaardige huidafwijkingen lijken. **Vooraf bij een melanoom is het van cruciaal belang om je cliënt naar een arts door te verwijzen. Dit omdat bij vroege ontdekking de kans op uitzaaiingen beperkt blijft,** aldus huidtherapeuten Kim van der Meer en Roos Visser.

Deze huidprofessionals zien een ware stijging van de cursisten die de door hen ontwikkelde online cursus Screening van huidkanker volgen. Deze helpt je om straks in jouw instituut een goed onderbouwde waarschijnlijkheidsdiagnose te kunnen stellen. Daarmee weet je beter waar je op moet letten. En ook hoe je weet of zelfs een klein zwart stipje een melanoom zou kunnen zijn of juist toch een onschuldige moedervlek. Bepaalde regels helpen je daarbij.

TOTAALBEELD

Kim en Roos vertellen dat een melanoom vanuit het niets kan ontstaan of zich kan ontwikkelen vanuit een gewone moedervlek. Roos: “Een goedaardige moedervlek en een melanoom kunnen veel gelijkenis vertonen. Maar gelukkig kunnen er ook verschillen zijn.” Kim vertelt dat het allereerst belangrijk is om de huid van een

“Weet wanneer het raadzaam is je cliënt het advies te geven naar een arts te gaan”

afstandje te bekijken: “Let op moedervlekken die opvallen, die afwijken van de rest.” Roos: “Het gaat om het zogenaamde ‘ugly duckling fenomeen’: wijkt een moedervlek zodanig af van de andere moedervlekken dat het opvalt? Ga deze dan nader onderzoeken. Stel de moedervlekken zijn allemaal wat groter en je ziet een klein asymmetrisch en grillig zwart plekje, ook wel het ‘lelijke eendje’ genoemd, focus daar dan op. En bestudeer dat met de ABCDE-regel.”

ABCDE-REGEL

Nadat je gesignaleerd hebt dat een plekje afwijkt, pas je daarop de genoemde regel toe. Kim: “Let op veranderingen in een moedervlek zoals in de dikte of grootte, de kleur, de vorm of dat hij gaat jeuken, bloeden, steken of pijn doen.” Een hulpmiddel om te herkennen of het misschien om een melanoom gaat, is de ABCDE-regel. Bekijk de vorm: is een moedervlek asymmetrisch, dat wil zeggen zien de twee helften van een moedervlek er wel of niet hetzelfde uit. Let ook op de rand (border) ervan: is die wel of niet regelmatig, vaag of gekarteld. En hoe is het met de kleur (color) van de moedervlek: is die egaal of heeft hij een blauwe, grijze en/of rode zweem en ‘opklaringen’ in het pigment? Kijk ook naar de diameter ervan: is die groter dan 6 mm? Andere tekenen die op een melanoom kunnen wijzen

zijn naast een verandering van een bestaande moedervlek of dat hij gaat jeuken of bloeden of dat hij verheven wordt. In die gevallen spreek je van evolutie.” Wees waakzaam als minimaal drie van voornoemde veranderingen gelijktijdig voorkomen. Roos: “Het is belangrijk je cliënt bij vermoeden van een melanoom te adviseren een arts te raadplegen. Dit omdat bij vroege ontdekking de kans op uitzaaiingen beperkt blijft.”

VERSCHILLENDE VORMEN

Er bestaan verschillende vormen van een melanoom. De huidtherapeuten bespreken in dit artikel de meest voorkomende. Kim: “In 70 procent van de melanomen gaat het om het superficieel spreidend melanoom. Dat groeit relatief langzaam en is te herkennen aan de asymmetrie, een grillige rand, kleurverschil, een grote diameter en/of verandering. Deze vorm kan vanaf de puberteit bij alle leeftijden voorkomen; tussen de 30 en 50 jaar is er sprake van een piek.

NODULAIR MELANOOM

Als een melanoom verheven is, veroorzaakt door een opeenhoping van melanoomcellen, dan gaat het meestal om een nodulair melanoom. Roos: “Deze tumorgroei heeft de vorm van een donkergrijze, donkerblauwe of zwarte papel, nodulus of nodus. Dit type groeit wel snel waardoor het vaker een slechtere prognose heeft dan het superficieel spreidend melanoom. Het nodulair melanoom kan vanaf de puberteit bij alle leeftijden voorkomen, maar na het 45ste levensjaar is de kans groter.

NIET GEPIGMENTEERD

Roos: “Veel mensen denken dat een melanoom altijd bruin gekleurd is. Maar dat geldt niet voor het zogenaamde amelanotisch melanoom: deze vorm is (gedeeltelijk) niet gepigmenteerd. Dat maakt het extra lastig het te herkennen. Gelukkig zijn er wel kenmerken waar je op kunt letten: dit melanoom ziet er vaak toch rood tot paars uit.” Kim vult aan: “Dit type kan zowel een oppervlakkige (superficiële) groeiwijze hebben als een nodulaire vorm die snel groeit. Het kan op alle leeftijden na de pubertijd voorkomen.” Omdat melanomen kunnen lijken op goedaardige huidafwijkingen, bespreken Kim en Roos in het volgende nummer de zogenaamde differentiaaldiagnosen: de meest voorkomende huidafwijkingen die op het melanoom kunnen lijken. Roos: “Want het is zaak dat je weet wat je wel of niet (snel) moet doorverwijzen en hoe dat te herkennen.”

Een moedervlek.

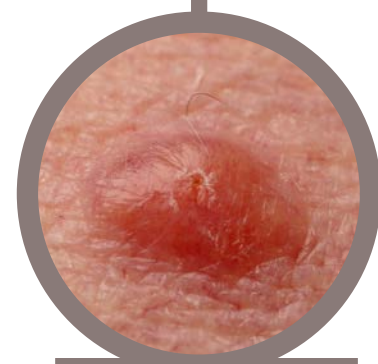
Een melanoom.

Een superficieel spreidend melanoom.

Een nodulair melanoom.

Een amelanotisch melanoom.

“Bij vroege ontdekking van een melanoom blijft de kans op uitzaaiingen beperkt”

Huidtherapeuten **Kim van der Meer (links)** en **Roos Visser** van HUYD, Expertisecentrum voor huidprofessionals, ontwikkelden de online cursus 'Screening van huidkanker' om zo bij te dragen aan het beter herkenbaar maken van huidkanker en daarop lijkende huidafwijkingen. In deze cursus worden de overeenkomsten en de verschillen tussen goed- en kwaadaardige huidafwijkingen uitgebreid uiteengezet zodat jij jouw cliënten in jouw instituut optimaal kunt screenen. Voor meer info: www.huydexpertise.nl.

MELANOOM

Het beruchte melanoom is één van de meest kwaadaardige vormen van kanker. Het wordt in ongeveer 10% van de gevallen van huidkanker gediagnosticeerd. Er is een toename te zien in alle vormen van huidkanker, ook van het melanoom. In de periode 1990-2019 is het aantal nieuwe gevallen voor mannen bijna verviervoudigd en voor vrouwen bijna verdrievoudigd. Op 1 januari 2019 hadden 47.600 mensen een melanoom (bron: www.volksgezondheidszorg.info). Deze vorm kan op het gehele lichaam voorkomen, hoewel het bij mannen vaker op de rug te vinden is en bij vrouwen meer op de benen. Voor wat betreft het voorkomen: hij kan zomaar uit het niets ontstaan. Tweederde van de melanomen ontwikkelt zich vanuit een bestaande moedervlek of uit een lentigo maligna, een beschadiging van de huid door overmatige blootstelling aan zonlicht. Maar de zon hoeft niet altijd een rol te spelen in het ontstaan ervan: de plekjejes kunnen ook op niet (vaak) aan de zon blootgestelde lichaamsdelen voorkomen.

ABCDE-REGEL:

A: Asymmetrie.

B: Border: een onregelmatige, grillige rand.

C: Color: twee of meer verschillende kleuren binnen een plek.

D: Diameter is groter dan 6 mm.

E: Evolutie: dat houdt in dat er een verandering in de moedervlek optreedt.

